

OPINIE CONCURRENTĂ

În acord cu soluția adoptată de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 206 din 29 aprilie 2013 considerăm că era necesar ca în motivarea acesteia Curtea Constituțională trebuia să reflecte rolul pe care libertatea de expresie, în special în presă, îl are într-o societate democratică.

Standardele internaționale converg în direcția unei depenalizări a insultei și calomniei în presă, astfel cum rezultă din:

1. Interpretarea art. 19 din Pactul Internațional cu privire la drepturile civile și politice prin Comentariul general nr. 34, adoptat în iulie 2011 de către Comitetul Drepturilor Omului, O.N.U, potrivit căreia statele părți trebuie să aibă în vedere depenalizarea insultei și calomniei, aplicarea legii penale trebuind să fie circumscrisă cazurilor celor mai grave, pedeapsa cu închisoarea nefiind considerată niciodată potrivită. Citând din jurisprudența sa, respectiv Cauza nr. 909/2000, *Kan̄kan̄n̄n̄ḡe împotriva Sii Lank̄a*, Comitetul consideră că nu este acceptabil ca o persoană să fie inculpată pentru insultă și calomnie fără a fi judecată în cel mai scurt timp posibil, acest lucru având un efect disuasiv pentru restrângerea libertății de exprimare pentru persoana interesată, precum și pentru alte persoane. În același timp, Comitetul precizează că normele referitoare la insultă și calomnie nu trebuie să determine o restrângere excesivă a dreptului la libertate de expresie.

2. În ceea ce privește jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului trebuie menționat că, potrivit acesteia, presa îi revine sarcina de a comunica, pentru îndeplinirea sarcinilor și responsabilităților sale, informații și idei asupra unor chestiuni politice, precum și asupra altor subiecte de interes general (a se vedea, în acest sens, Hotărârea din 24 februarie 1997, pronunțată în Cauza *De Haes și Gilsels împotriva Belgiei*, Culegere: 1997-I, pag. 233—234, paragraful 37; *Thomé împotriva Luxemburgului*, Cererea nr. 38.432/97, paragraful 45, CEDO 2001-III, și *Colombani și alții împotriva Franței*, Cererea nr. 51.279/99, paragraful 55, CEDO 2002-V).

Această jurisprudență este citată în Hotărârea din 17 decembrie 2004 pronunțată în Cauza *Cumpănă și Mazăre împotriva României*, paragraful 93. În același paragraf Curtea reamintește rolul indispensabil de "câine de pază" care revine presei într-o societate democratică, citând jurisprudența sa constantă, respectiv Hotărârea din 27 mai 1996, pronunțată în Cauza *Goodwin împotriva Marii Britanii*, Culegerea de decizii 1996-II, pag. 500, paragraful 39, și *Bladet Tromsø și Stensaas împotriva Norvegiei* (GC), Cererea nr. 21.980/93, paragraful 59, CEDO 1999-III.

În același timp, prin hotărârile pronunțate în două cauze recente, respectiv *Axel Springer A.G. împotriva Germaniei* (7 februarie 2012) și *Von Hannover împotriva Germaniei* (7 februarie 2012), Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat criteriile care pot determina o limitare a dreptului la libertatea de expresie în presă, printre care veridicitatea informației jurnalistice, severitatea sancțiunii, modul în care informația contribuie la o dezbatere de interes public, și nu la discuții care să vizeze elementul senzațional, fără niciun fel de utilitate.

În ceea ce privește România trebuie menționată Rezoluția nr. 1.123 din 24 aprilie 1997 privind respectarea obligațiilor și angajamentelor asumate de România prin care Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei reține că art. 205 și 206 din Codul penal aduc atingere în special libertății presei. Prin urmare, Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei a invitat autoritățile române să modifice fără întârziere aceste prevederi, care pot aduce atingere unor drepturi și libertăți fundamentale.

De asemenea, trebuia să fie avut în vedere ultimul Raport al Comisiei Europene către Parlamentul European și Consiliul privind progresele înregistrate de România în cadrul Mecanismului de cooperare și de verificare în care se arată următoarele: "Comisia ar dori, de asemenea, să atragă atenția asupra rolului mijloacelor de informare în masă. Au existat numeroase exemple de informare în masă care au exercitat presiuni asupra sistemului judiciar, precum și anumite îndoieli cu privire la eficacitatea activității de supraveghere desfășurată de Consiliul Național al Audiovizualului. Situația sugerează necesitatea unei revizuri a normelor existente pentru a garanta faptul că libertatea presei este însoțită de o protecție corespunzătoare a instituțiilor și a drepturilor fundamentale ale persoanelor, precum și pentru a pune la dispoziție măsuri reparatorii eficiente."

Potrivit Deciziei Curții Constituționale nr. 2 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 131 din 23 februarie 2012, observațiile cuprinse în Raportul Comisiei Europene anterior menționat sunt obligatorii pentru legiuitorul național.

Considerăm că activitățile de supraveghere exercitate de Comisia Europeană trebuie să fie respectate, dar apreciem că procesul de reînchinare penală a insultei și calomniei prin presă nu este o soluție la presiunile pe care mass-media le exercită asupra sistemului judiciar, întrucât de rolul general pe care mijloacele de informare în masă îl dețin într-o societate democratică.

0013090914062013

Prof. univ. dr. Iulia Antoanella Motoc